

R E I S E N

V A N

NICOLAUS de GRAAFF,

N A

De vier gedeeltens des Werelds,

A L S

Asia, Africa, America en Europa.

Behelsende een Beschryving van zijn 48 jarige Reise en aanmerkelykste voorvallen, die hy heeft gezien en die hem zyn ontmoet.

Van de levenswyse der Volkeren, Godsdiens,

Regeringe, Landschappen en Steden.

A L S O O K

Een nette, dog korte Beschryving van China, desselfs over groote Landschappen, menigvuldige Steden, Gebouwen, gegraven Kanalen, Scheepvaard, oudheid der Chinesen: Mitsgaders dertelver Oorlogen tegen de Tartaren; en op wat wyse de Tartar sig meester van China heeft gemaakt.

Hier agter is by gevoegd

d' O O S T - I N D I S E S P I E G E L,

Zynde een Beschryving van deselve Schryver van geheel Oost-Indiën, de Levenswyse to der Hollanders in Indiën, als op de Schepen, en een net verhaal van de Uit en t' huis Reise.

Met curieuse koperen Platen versiert.

Tot HOORN, gedrukt by F E Y K E N R Y P, Boekdrukker over 't Stadhuis.

En zyn mede te bekomen tot

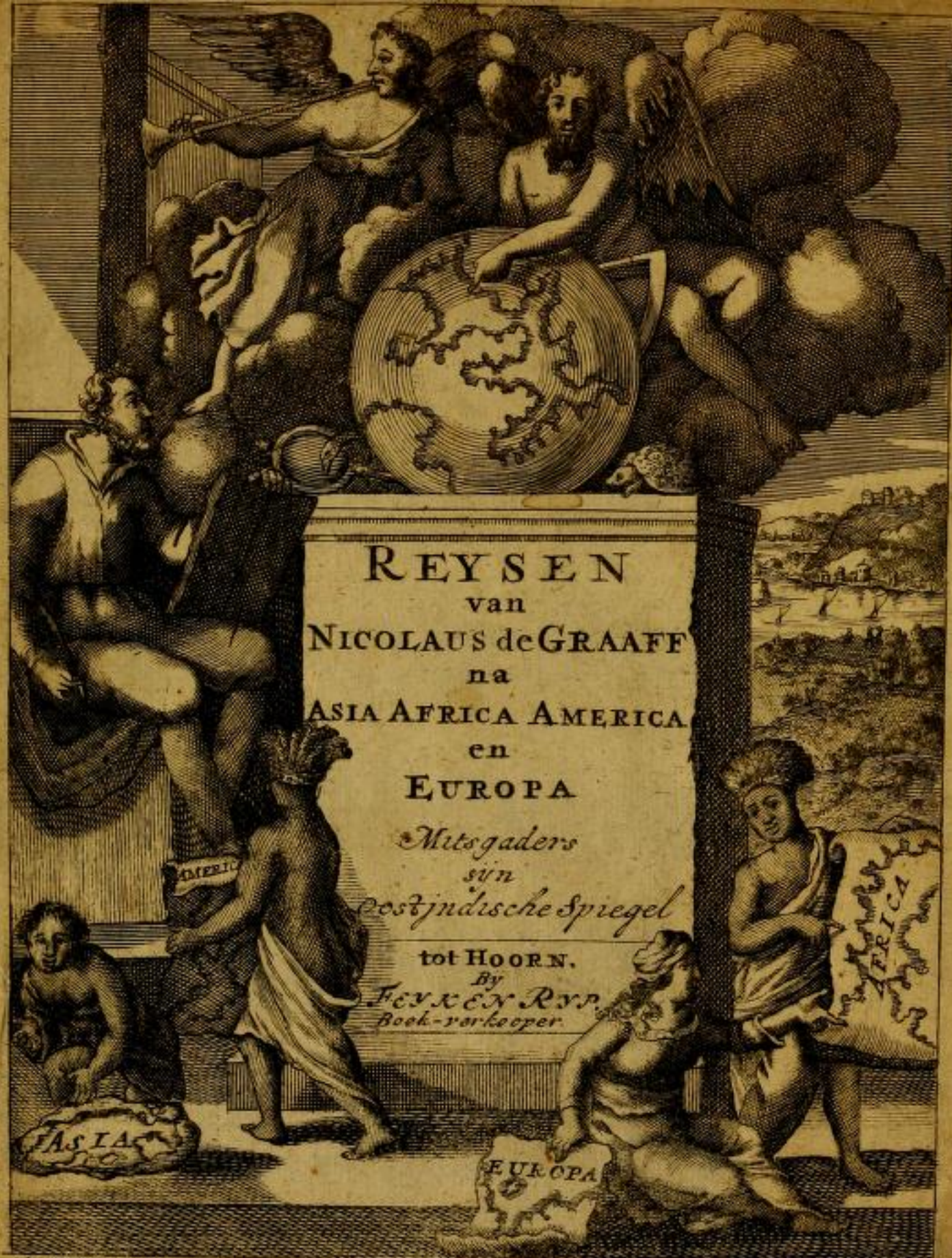
AMSTERDAM
UITREGT

By {

Hendrik en de Wed: Dirk Boom.

Antoni Schouten.

I 7 0 1.

REYSEN
van
NICOLAUS de GRAAFF
na
ASIA AFRICA AMERICA
en
EUROPA

Mitsgaders
sijn
oestjndische Spiegel

tot HOORN.

By
HEYXEN RYD.
Boek-verkeoper.

matra, op de breedte van 5 graden / 30 minuten beneden de Linie Equinoctiaal, en 116 graden 0 minuten langte / op een vlakke grond; ontrent 3 mijlen van 't Gebergte / lopende een Rivier van 't selve met een elboog door de Stad / die haar met 2 a 3 takken in de Zee ontlast. De Stad is aan weerszijde van dese Rivier gebouwd: 't grootste en voornaamste deel leid aan de N. West zijde / en de meeste huizen zijn van ried / bamboesen / ook eenige van steen; dog altemaal op stutten van bamboesen / staande enige 4 voeten / andere 5 / ja sommige 6 en meer voeten van de grond / vermits de sterke afwateringe en hoge waterbloeden gemeenlijk eens en somtijds tweemaal in 't jaar de Stad onder setten / datmen met schuiten van 't ene huis tot 't ander moet varen. Achin heeft ontrent twee Duitse mijlen in zijn omtrek / onbemuurd / en sonder Schansen of Bollwerken; dog men siet buiten de Stad hier en daar een verballen Sterkte / en enig schoon metaal Geschut van de Affuiten in 't zand leggen / dat sy eertijds van de Portugesen en de Koning van Jahor hebben genomen. In de Stad zijn twee grote Markt-plaatsen; een in 't midden / en d'ander aan 't bovendeinde der selve / alwaar Indiaanse, 10 Moorsche als Heidense kooplieden met alderhande Waren te koop sitten. Ook zijn daar verscheide Heidense Pagoden, en Moorsche Tempelen en een groot Koninklijk Paleis, heerlijk en groot na de Indiaanse wijze / meest van steen / met treffelijke wooningen gebouwd / en met tuinen versien: daar in zijn schone Piramiden / verscheide Grafsteden van d'overledene Koningen / Fonteynen / Waterlopen / en een groot Vrouwen-huis / daar de Konings Vrouwen / die men seide dat over de 7 of 800 zijn / door gelubden bewaard worden / 't welk ligt te geloven is: want 't zy dat hy met Oliphanten uit rijd / of met Baartuigen op de Rivieren sig verlustigd / is altijd met een groot getal Vrouwen omringt / gelijk wy menigmaal gesien hebben: en zijn dese Achinders en Sumatraanse Juwoonderen in haar manier van leven / kleeding / draagt en Godsdienst / als de Javanen en Maleyers haar nagebuiten.

In de tijd dat ik in Achin lag / is de Koning overleden / veroorzaken de een groote opschudding onder de Grooten / waar door veel volk om 't leven geraakte: en wy onse Logie vier a vijf dagen gesloten hielden: want ider wilde Koning zijn. Eindelyk wierd de Koninginne uitgeroepen als Regente van 't Koninkrijk / en heeft ook veel jaren na die tijd als een treffelijke Vorstin geregeert.

Ondertussen wierd de Lijkstatie van den overleden toebereid / en met Koninklijke pragt uitgeboert: deselve bestond in een groot gevolg van Princen / Heeren en Edelen / nevens 260. Oliphanten / altemaal met kostelijke zijde, goud lakens en geborduurde kleeden behangen. Wiens tanden enige met goud andere met silver waren overtogen: andere met vierkante huisjes en kostelijke tenten op haar rugge / daar veel Vindels met silver en goud doorwerkt afhingen. Ook enige Rinoceros en Persiaanse Paarden met silvere en goudetomen, en kostelijke kleeden toe-

1641.

rust. En menigte van des overlede Konings Vrouwen, die de trein en ronsleep vermeerderden. En aldus wierd 't Lijk in de Kist van Tambago Soofa, dat is / halb' gou en koper, met alderhande goude lakense kleeden behangen / naar 't agterhob' by zijn Doof-baders begraven / en honderd dagen van zijn Vrouwen en Byfitten beweend / en dagelijks alderhande spijs, drank en toebak gebragt / als of hy leefde / 't welk van dese Wijven haar klaag-muren geëindigt zijnde / met brenge de wierd op gegeten.

So haast was des Konings Lijk niet inde Graf-stede geset / of twee siver Kamer-stukjes wierden afgeschoten / waar op al 't Geschut in Achin de gantsche nacht gelost en afgeschoten wierd / met geduurig geroep; God bewaar de nieuwe Koningin, endaar mede was alles in rust en vrede.

Op dit Comptoir enige tijd gelegen hebbende / aanlande van Batavia 't Jagt Franiker, mede brenge de den Heer Schouten als afgesant aan de Koninklijke regeringe van Achin gesonden / en sijn saken in enige dagen verrigt hebbende / vertrok met 't selve Jagt naar Batavia, waar op ik mede geordeneerd wierd. Op Batavia komende / vond mijn Broeders Broeder Dirk Bollus, welke in 't kort voor Opperhoofd met de Jagten Limmen en Venlo, naar de Malebaarse Kust en Goa wierd gesonden / waar mede ik met 't Jagt Limmen van Batavia vertrok.

Maar eer ik verder dese Malebaarse togt beschrijve / sal ik een gebeurde saak aan den Leser verhalen. Op 't Jagt Franiker, waar mede ik van Achin na Batavia was vertrokken / hadden wy een Hoogduitse Chirurgy, genaamt Albert van Praag: dese een groot liefhebber van dobbelen en spelen zijnde / en al sijn geld en goed verloren / heeft sig selve verbloekt / seggende: So ik weer dobbel of speel, sal de Duivel een lid van mijn Lijv' geven. Op 't spelen niet konnende laten / kapt hem selve de agterste vinger af / en werpt die buiten boord / seggende: Sic daar Duivel, heb ik mijn belofte nu niet volbragt; en trok doen aanstands wederom aan 't spelen. O! Godlose daad.

Met 't Jagt Limmen van Batavia vertrokken / zeilden langs Zumaatras West-kust, en souden by na op de klippen by 't Eiland Poele-baby ons Jagt verseilt hebben: want waren tussen 't Eiland Zumatra en 't Eiland Poele-baby rontom inde klippen verward / en indien 't geen slegt water en moer weder hadde geweest / souden daar oogenschynlijk niet af gekomen zijn; dog Godt de Heer versag dat ongeluk / en geraakten wederom uit 't gevaar. Doort zeilende / komen aan Puntegale, en van daar langs Ceilon en Malabaarse Kusten, passeren de Kaap Commoryn, Tengepattan, Coilang, Calcoilang, Porka en Coechin, tot voor Calich, zijnde de Hoofstplaats van de Groote Zammoryn; alwaar wy in stilte drijvende / smorgens met 't aanbreeken van den dag 60 Portugese Fusten of Roei-barken, een soorte van Galeyen, gelwaar wierden / komende van de Kust van Cormandel / so van St. Tome, Masel Patnan, Jassene, Colom-

Gaat op 't
Jagt Franiker.

Een meester
kapt
sijn eigen
vinger af.

Perykel van
schipbreuk.

Komen by
60 Portu
gese Fusten.

Lijckstatie van de Koningh van Achin .

VEERTIENDE REI SE Naar OOST-INDIEN.

Met 't Schip de JONGE PRINS, voor
de Kamer van HOORN.
Anno 1668.

EERSTE HOOFT-STUK.

KORTEN INHOUD.

Lopen uit *Texel* in Zee. Stoten op de droogte *Wenenburg*. Lopen in *Duins*. Stoten in *Duins* op de grond. Sien de *Zoute Eilanden*. *Graf-schrift over de dood van mijn Zoon*. Komst aan de *Kaap de Bona Esperance*. Vertrek van daar na *Batavia*. Sien 't Eiland *St. Paulo*. Komst op *Batavia*. Vertrek van daar na 't Eiland *Ceilon*. Komst op *Ceilon*. Nemen daar Oliphanten in om in *Bengalen* te brengen. Krijgen op dese *Reise* een grote travade. Komen in *Bengale*; en voor de *Hollandse Logie* op *Onglie*, daar ik aan Land wierd gelegd. *Geestige klugt van 't Engels Opperhoofd*. Gaan na *Cassamabasar*, daar ik na 5. dagen aanlande. Een jonge Dogter van 13. jaar trouw. Gaan na *Pattana* met een snedig Vaartuig.

IV. H O O F T S T U K.

KORTEN INHOUD.

Grote moord tot *Moxedebat*. Veel Zijde-balen opgekogt. De Directeur komt weder op *Cassamabasar*, en werd een raar *Muscus-Beesje* vereerd. Moorfe Kinderen-feeft. De Fluit *Buinskerk* verongelukt tot grote schade van de Compagnie. Een Tijger verscheurd een Hollands Matroos. Commissaris *Volckerts* komt in *Bengalen*. Grote waters-nood en elende door het overvloeijen der *Ganges*. Een jonge *Renocer* hier inde *Logie*. Een *Renocerhoorn* aan my vereerd. Mijn vertrek na *Ouglie*, en krijg nog enige slaven. Mijn vertrek na *Ceilon*. Tijding van de *Franse Oorlog*. Onse *Perfiaanse Reize* veranderd in een t'huis-reis. En vertrekken den 20. Januarii 1672. na *Holland*. Groot ongeluk door eerschoten. Een *Timmerman* blijft haastig dood. De Heer *Barra* zijn vrouw sterfd. Komst aan de *Kaap* den 23. Maart. De Heer *Jakob Sanderus* trouwd aan de *Kaap*. Vertrek van de *Kaap* met 13. Schepen den 24. April. Komen by *St. Helena*, en vinden daar een *Retoer-Schip*. *Justitie* gedaan. Sien 't Eiland *Ascension*. Verdrinkt een Matroos. De Heer *Barra* sterfd op ons *Schip*. *Kroos Zee*. Komen by twee *Kruissers*. 't *Schip Hellevoetsluis*. Tijdinge van den *Oorlog*. Ontmoeten twee *Engelse Fregatten*. Komen behouden op de *Eems* den 3. Augusti Anno 1672.

Dat Vreugden-feeft was nauw geëindigt of ons wierd vertoond de droevige moordigepleegd op *Moxedebat* door 15. struik-rovers / 1671. die een voorname koopman met vrouw en kinderen / slaven en slabinnen elendig hadden vermoord / gelijk ook verscheide van haar geselschap hier eben buiten *Cassamabasar* een *Man* hebben gedaan en de vrouw op 't byer gebraden / dog wierden kort hier na enige van dese moordenaars gebangen / en aanstonds by de wegen aan de bomen opgehangen.

Grote moord
voorgeval-
len te Mo-
xedebat.

Op den 14. Junii komt de *Boekhouder* *Karpentier* van *Deka oher* *Mierdaadpoer* te *Land* alhier op *Cassamabasar*, mede brengende enige duisend silvere *Kupi* / en des anderen daags kregen wy van *Ouglie* 14. *Kisten* ongemunt silber / die met de *Boekhouder* *Pieter Willebordtz* na

1671.

Ragi Mohol wierden geboerd / om aldaar in des Mogols Munt te laten muntten. Van Pattena is ook gekomen de Boekhouder Rijkens en Christiaan Lipman, mede brengende 40. slaven en slavinne / die sy des anderen daags na Ouglie voerden.

Veel Zyde-
balen opge-
kegt.

In 't laast van Julii hebben onse kooplieden op dit Kantoer gekocht en gepakt 1186 balen Zijde / die met de Boekhouder Joseph Sanderus en Jan de Wolv' van Haarlem na Ouglie wierden afgesonden / alwaar sy in de Fluit Buinskerk en andere Schepen wierden ingeladen / en kregen op deselve dag enige kisten ongemunt silver van Ouglie, om in de zyd-handel te gebruiken. Ook is overleden 't Dogtertje van Sr. Hermen Fensel, 't welk met grote pragt alhier in 't agter-hof wierd begraven.

De Dire-
cteur komt
wederom
op Cassa-
mabasar,
ende werd
een Muscus
beefje ver-
ceerd.

D'Heer Directeur weder op Cassamabasar gekomen / enige balen Zijde te besigtigen en in te kopen / wierd een seldsame Muscus Beefje verceerd / 't welke met kattoen opgebuid en gedroogd was / zijnde 't selve so groot als een gemene Bok of Schaap / hebbende twee kleine git swarte hoorns ontrent een span lang op sijn hooft / en den navel daar de muscus in was nog aan sijn buik.

Moorse kin-
deren seck.

Tot vermaak en tijdverdrijf van den E: Heer vergaderden in de Logie een groot getal Moorse en Heidense kooplieden haar kinderen / zijnde ider op 't cierlijst gekleed en uitgerust / en haar te samen booz de grote Zaal in een ronde cirkel gesteld / begonden na enige Poëtische redenen die sy onder malkander hadden / gelijkerhand onder 't gespeel van verscheide Moorse speel en klink-tuig seer aardig te dansen en springen / hebbende ider van haar een verlatte stolsje ontrent een voet lang in de hand / dat sy dansende op 't geklank der speeltuigen seer aardig wisten op malkanderen te slaan.

De Fluit
Buinskerk
verongel-
ukt tot
groot na-
deel van de
Compag-
nie.

Des ander daags de Post van Ragi Mohol komende / bragt de tijdinge dat uit des E: Compagnies Kantoer aldaar 3640. Rupi wierden vermist. Ook tijdinge van Ouglie, dat op den 8. Augustii de Fluit Buinskerk in 't uitloopen van de Rivier van Bengalen ontrent 't Eiland de Gale was verongelukt / met verlies van 't halve Scheeps-volk / 800. balen Zijde / enige duisend man Salpeter / Aphioen / Muscus en katone kleden / met welke ik mede boven mijn andere goederen verloor 57. slavinne / die ik tot een geschenk na Batavia had gesonden.

Een Tyger
verschbeurt
een Ma-
troos.

Enige Matrosen van 't verongelukte Schip met de wrakken aan Land gekomen / saten by den ander op strand dicht by een Bos / en een grote Tiger uit 't selve komende / neemt een van dese Matrosen uit den hoop en sleept deselve in 't Bos en verscheurde die ; d'overige dit siende begaven haar te water / verblijvende daar so lang tot sy van de inwoonders daar ontrent zijnde wierden ontfet.

De Com-
missaris Vol-
kard komt
in Benga-
len.

De Heer Rans op Chassamabasar nog bezig zijnde / komt een Post van Oughe, dat de Commissaris Volkers daar was aangekomen van Batavia ; gaande de Heer Rans aanstonds derwaards. Op hadden op den 7 / 8. en 9. September een grote water-bloed / dooz de grote afwatering

ring

ring en overbloesinge van de Rivier de Ganges, verberkende veel Dijken en Dammen / en is 't meest lage Land onder gelopen / sodat men met Vaartuigen bijna over al konde varen. Veel menschen en beesten blugten na de Bergen en hoge Landen / dog zijn egter veel menschen en beesten verdrinken die geen tijd hadden haer op de hoogten te verbergen / veel Toonen / Pagoden / huizen en hobens / nebens swaare muuren / insonderheid die wat dicht aan de Ganges stonden / stroomden weg en vielen neder. Verwelkende weder een grote elende en hongers-nood in 't gantse Land hier ontrent.

1671.

Grote watersnood en elende door 't overvloeyen der Ganges.

't Opper-hoofd Sr. Jakobus Verburg enige tijd op Ouglie tot dienst van de Compagnie geweest / is hier weder op Cassamabasar aangekomen / wordende hem een jonge Renocer geschonken / die de Jagers in 't Bos hadden gebangen / zijnde d'oude dood geschoten. Dese die in onse Logie aan 't Opper-hoofd Sr. Verburg wierd gebracht was ontrent vijf voet hoog / van as-grauw koleur of uit den blauwen / en gerimpeld van huid / eben eens als de huid der Oliphanten, hebbende geen hoefnagtige schilden of wapens gelijk men de selve af beeld / maar een ruwe en harde huid als voze verhaald / hebbende ook een dikke kop en plompen snuit of neus / daar 't beginsel van een kleine hoorn op stond / waardig te sien. Mijn wierd door een Moors koopman dien ik eens bediend hadde / diergelijke Renocer Hoorn / dog veel groter als die op dit beest stond / verzeerd.

Een jonge Renocer in de Logie.

Op Cassamabasar, en ook als verhaald is in de boven landen enige tijd geweest / versocht ik weder na Ouglie mogte vertrekken / dat my wierde toegestaan / en nemende mijn afscheid van d' Opper-hoofden en de goede vrienden / vertrok van Cassamabasar en lande op Ouglie, wordende daar ook in de Logie geplaatst / hopende met een van de Schepen daar in landinge leggende / so na Batavia, Malacca, Ceilon, Saratten als Persien, een togt na Persien te doen : dog 't enige tijd aan lopende eer de selve gereed waren / zijn hier aangekomen de Patelles met salpeter en andere koopmanschappen van boven uit Pattana en Boeptra, die ingeladen wierden in de Schepen Duinvlied, de Spreeuw, Alphen en Sparendam. Ook ontrent de selve tijd de Vaartuigen van Cassamabasar, mede brengende 900. Zijd-balen / en wierden in 8. dagen nog 250. diergelijke verwagt; wordende my met de selve Vaartuigen benevens enige goederen toegesonden 11. slaven en slavinne / die ik op verscheide Schepen verdeelde en weg send.

Mijn vertrek van Cassamabasar na Ouglie.

Ik krijg nog enige Slaven van Cassamabasar.

De Schepen na Saratte en Persien ; als 't Jagt Nuilenburg ende Hoeker de Baars afgeladen en gereed / zijn wy na een vriendelyk afscheid van d' Opper-hoofden en andere vrienden den 20. November uit Bengale vertrokken / stellende onse koers langs de kust van Coromandel, hebbende doorgaans lieffelyk weder en goede wind ; dog onder de Ceilonse kust enige tegenspoedige winden en mistig weder / hebbende daar door op den 4. December 's morgens vooz dag onse Hoeker en 't Jagt Nuilenburg

Mijn vertrek uit Bengalen na Ceilon.